

Een architectuur zonder discipline. *Agenda*, Julien de Smedt architects

Toen architect Julien de Smedt begin vorig jaar werd bekroond met de Rotterdam-Maaskantprijs voor Jonge Architecten, was dat volgens de jury omdat hij ‘op een vanzelfsprekende wijze typologische vernieuwing en grootschaligheid combineert met oog voor detail en bijzondere aandacht voor de gebruiker.’ Eind 2009 verscheen, traditiegetrouw naar aanleiding van de Maaskantprijs, het boek *Agenda: can we sustain our ability to crisis?* Het kleurige, meer dan 500 bladzijden tellende boek, moet het mogelijk maken om zicht te krijgen op de kwaliteiten van deze jonge en prijswinnende architectuur.

Het is echter niet evident om met dit boek de ontwerpen van JDS architects te leren kennen. ‘*Agenda*,’ zo staat er in de inleiding, ‘is an unorthodox architecture novel.’ De publicatie doet inderdaad aan *S,M,L,XL* denken, een boek dat zichzelf ook als ‘a novel about architecture’ beschouwde. Maar waar OMA een romaneske en intrinsiek architecturale schaalstructuur hanteerde om zeer precies allerlei ontwerpen en onderwerpen te presenteren, start *Agenda* op 15 september 2008, het begin van de wereldwijde financiële crisis. Elke volgende bladzijde is opgevat als een pagina uit een agenda. Bovenaan worden anekdotes vermeld uit de actualiteit (de dood van Michael Jackson, ontslagen in een vliegtuigfabriek, verkiezingen in Tsjechië). Op de bladzijden zelf hotst en botst de lezer langs prentjes, korte verhalen, hier en daar een plan, interviews, reisverhalen en advertenties. Het boek presenteert dus geen coherent oeuvre of een duidelijke aanpak, maar het is een gewillige en weerstandsloze reproductie van wat grotendeels buiten de architectuur om bestaat. Het toont de chaotische en spectaculaire opeenvolging van gebeurtenissen die de wereld van de informatie, de pers, de economie en de hedendaagse architectuurproductie opvullen.

Op een merkwaardige manier zegt *Agenda* toch veel over het werk van JDS architects. Wie een boek maakt kan niet anders dan zich blootgeven. Het gaat hier om een architectuur zonder discipline, die gretig en onberedeneerd alles aangrijpt wat haar voor de voeten wordt gegooid, als een verwend kind dat met alles tegelijkertijd wil spelen. Niets wordt *niet* gedaan, alles is mogelijk, zowel in de architectuur zelf als in de manier waarop die architectuur wordt gepresenteerd. Elke vorm van ascese of van taboevorming ontbreekt. In het boek blijkt dat bijvoorbeeld uit een gesprek dat De Smedt had met regisseur Lars von Trier. Het staat betekenisloos op datum van 22 december 2008. Het had inhoudelijk interessant kunnen zijn, maar het strandt op het vaststellen van clichématige overeenkomsten tussen architectuur en film. Ook uit de ontwerpen blijken diezelfde goede, gulzige maar grandioos nietszeggende intenties. Neem de ski-schans die JDS in Oslo bouwt voor de wereldkampioenschappen van 2011. Op de cover van *Agenda* wordt de Eiffeltoren schuin gezet, op één poot, waarschijnlijk om naar die schans te verwijzen. En wat dan nog? Kan men een skischans ontwerpen die *niet* op een scheefgezakte Eiffeltoren lijkt? Aan de oorsprong van sommige woonprojecten van JDS lijkt een integere en architecturale zoektocht te liggen, zoals in de fameuze VM Houses in Kopenhagen. Die beheersing wordt echter meteen weer weggeblazen – in het ontwerp door overspannen en eigenlijk onverklaarbare scherphoekige terrassen, en in de presentatie van het ontwerp door felverlichte, virtuele en uiteindelijk niets minder dan helse visualisaties. JDS architects zouden een paar dagen per week in hun agenda moeten vrijhouden om gedisciplineerd *nee* te zeggen tegen al die wilde ideeën.

Christophe Van Gerrewey